

Nemški kmet in konservativec Bärnfeind je tožil o „šolskem norenju“, ki misli otrokom pomagati s tem, da stariše na nič spravlja. Deželni šolski svet v Gradcu zaukažuje šole staviti po vseh kotih in planinah — kmet bi pa naj plačeval. Tako so kmetje visoko v G. Stajeru postavili šolo s 5000 fl. za 30 učencev, koje pa še vendar župnik kakor poprej podučujejo, ker se noben učitelj neče za službo na visoki planini oglasiti.

Nemec Rainer, tudi kmet in konservativec, je rekel, da mestjani še niti ne verujejo, kako hudo da so ljudje z dačami obloženi. Prava sreča za liberalce je, da imamo še nekaj krščanske vere, ki nas uči potrpeti, sicer nebi zamogli toliko prenašati in mirni biti.

Naposled je še ustavakom prav krepko ugovarjal g. dr. Vošnjak. Dokazival je nesrečni upljiv centralistične stranke na državo, deželo in narode. Zadnji čas je, da se opusti politična sistema, ki vodi k splošnemu propadu. Davki in priklade so neznosljive, deficit povsodi od države do posamezne rodbine. Cela javna uprava s c. k. uradniki na jednej, z deželnimi uradi na drugej strani je nepraktična in predraga. Zakaj bi dežele, ali deželne skupine zjedinele po narodnostih se ne pogodile z državo na enakih podlogih, kakor Hrvatska z Ogersko! Centralistična sistema se opira le na jeden del Nemcev, tako zvane ustavoverce in na zaničevane renegate drugih narodov. Da si svojo oblast prihrani, mora imeti celo armado uradnikov, ter jih dobro plačati. V českih in slovenskih deželah vlada na vsa odlična mesta nastavlja take uradnike, ki slovó zaradi svoje sovražnosti proti Slovanom.

Deželni glavar sega govorniku v besedo ter pravi, da se uradnikom kaj takega ne sme očitati.

Dr. Vošnjak odgovarja, da, kar trdi, tudi lahko dokaže. Vlada nže daleč gre, da v slovenskih krajih nastavi sodniške uradnike, ki ne besedice slovenski ne znajo. Pa tudi večina deželnega zbora vselej in povsodi narodne pravice štajerskih Slovencev prezira. Govornik podpira Hermanov predlog.

Hermanov predlog sicer ni obveljal; ali naši poslanci so storili svojo dolžnost, in z veseljem smemo reči — izvrstno in hvalevredno. Liberalci so nemilo čutili glas resnice in plaho odgovarjali ter željno pričakovali konec jim tako nepovolne razprave. Sklenoli so končno deželi za l. 1877 naložiti 38 % deželne priklade. Vsled tega znaša deželna dača: 1.679.000 fl. cesarska državna dača zahteva 4.420.000 fl., vsi direktni davki znašajo tedaj 6.099.000 fl. Okrajni in srenjski stroški pa še niso vračunjeni. — Pomanjklej ali deficit, ki je deželi žugal, se je sicer tako odpravil, ali potem bo treba dolgove najemati ali pa — liberalno-ustavaško pot zapustiti.

Cerkvene zadeve.

Sv. Oče Pij IX. so 17 škofijam dali nove pastirje; 6 v Avstriji, 5 na Italijanskem, 1 v Irskem, 2 v Afriki in 3 v Aziji.

Pogreb kardinala Tarnoczy-ja v Salcburgu se je sijajno vršil. Svitli cesar so generala Mondella na poslali kot svojega zastopnika, naš milostljivi knez in škof so pridgali, Graški škof sv. mešo brali, Praški nadškof in kardinal knez Švarcenberg pa so rajnega nadškofa pokopali v raki stolne cerkve. Rajni so bili tudi naš višji pastir, ker naša škofija je podstavljena salcburškim nadškofom. Naj počivajo v miru!

Deželni šolski svet v Spod. Avstriji je nekega kateheta ostro posvaril, ker je med otročiče razdelil malih listkov, na katerih je bilo lepo kratko razloženo, kako se zamore dobro na sveto spoved pripraviti. Iz tega pa je jasno, da še niti pripravljanje katoliških otrok za prejem sv. zakramentov ni prosto večnih opovirkov in zaprek novošolskih oblastij! To ni dobro!

Iz Ruskega je pribežalo 60 katoliških duhovnikov k nam na Gališko zaradi strašnega preganjanja, po katerem hočejo razkolniški Rusi v svojem cesarstvu zatreti katoliško vero. Gališki deželni zbor je pribežnikom dovolil 3000 fl. podpore iz deželne denarnice.

Kulturna borba, t. j. preganjanje Katoličanov na Pruskem še vedno divja. V Bratislavu so duhovščino po sili zaprli. Velika škofija pogreša zavod, v katerem bi se jej izgojevali novi dušni pastirji. — V Paderbornu je pruska vlada zatrla malo semenišče, ki je imelo do 500 mladenčev. V mestu Wiesbaden prebiva 5000 Katoličanov zraven 500 krivovercev in odpadnikov od rimskega papeža. Ti so hotli imeti pravico službe božje v katoliški cerkvi — ali prav hotli so cerkvo vzeti. Kajti vsaka katoliška cerkva je oskrunjena, če v njej kak krivoverec božjo službo opravi. Prusačkej vladi je to bilo znano, a vendar je krivovercem cerkvo izročila. V nedeljo 2. aprila so pruski žandarji v zaprto cerkvo vlomili in krivoverski druhali pot v sedaj oskrunjeno svetišče odprli. Katoličani so denarje za ovo cerkvo težko žrtvovali in daleč po Francoskem beračili in pobirali, a sedaj jim jo je vlada meni nič tebi nič vzela. — Med turško in prusko pravico bo tukaj težko kdo kak razloček našel. — V Kampu blizu reke Rajn je na smrt zbolela neka žena za težkim porodom. Domača cerkva je zaprta, ker je pruska vlada župnika s kaplanom vred v ječo vteknola. V sili pošlje žena po mešnika, kateri je bil nastavljen pri 2 uri oddaljeni romarski cerkvi. Mešnik se takoj odpravi na pot in podeli ubogi ženi zakramente umirajočih. Ali glej, zavolj tega svetega opravila bil je ta mešnik že pri 2 sodnijah na 30 fl. plateža obsojen, češ, da ni imel pravice v tuji fari brez dovoljenja od svetne gosposke sv. zakramente deliti. To je že abotno! — Bis-

mark pa še ni zadovoljen s tem, da na Pruskem katoličanstvo preganja, tudi drugod ga zatiruje in frajmaurerje in nevernike podpihuje zoper sv. Cerkev. Najbolj se mu je to posrečilo na Švicarskem, sedaj pa sega že na Francosko. Lehkomišljeni Francozi so namreč zopet pozabili, kar so od frajmaurerjev in njihovih puntarskih privržencev prestali l. 1791—93., potem l. 1848 in l. 1871, ko so ti celo mesto Pariz požigali. Letos meseca februarja so kljubu ovim britkim skušnjam izvolili za poslance skoro same republikance frajmaurerje, ki sedaj čedalje bolj glasno upijejo po „kulturni borbi“. Najpoprej so zavrgli volitve katoliških mož in sedaj napadajo katoliške šole in vseučilišča. Jud Gambetta, njihov vodja, že zahteva, naj se škofom prepove kedaj iz svojih škofij stopinjo storiti ali zunaj cerkve duhovna oblačila ali znamenja nositi, naj se vse cerkve oropajo itd. To so prežalostna znamenja.

V Bolgariji na Turškem je nagloma umrl škof Popov. Ta častitljivi mož je bil poprej razkolnik pa je postal Katoličan in je neizrečeno veliko delal, da bi se ubogi, nevedni, zapuščeni bolgarski narod otrpjenemu razkolništvu izvil in katoliški-evropski omiki pridobil. Zapustil je veliko učencev, zlasti v Adrijanopolju.

Avstralija je najbolj pozno najden del zemlje; dolgo časa se za njo niso veliko brigali; ali sedaj se število ljudi, mest trgov in vasi, fabrik, njiv, vinogradov in rud hitro množi, pa tudi sv. Cerkva naglo napreduje. Pred 70 leti je bilo ondi le kakih 100 Katoličanov, sedaj jih je že 800.000, ki imajo 2 nadškofa in 10 škofov, cerkve, šole, samostane, helenišnice po vseh mestih. Ravno sedaj je na poti v Evropo poslanstvo tamošnjih Katoličanov, ki potujejo v Rim k sv. Očetu, da najvišjemu pastirju skažejo svojo udanost in ljubezen.

Gospodarske stvari.

Pomočki zoper napihovanje goveje živine posebno krav.

M. Posebne opaznosti je treba pri detelji. Nikdar naj se mlada detelja sama kravam ne polaga, ampak vedno naj se jej nekoliko sena ali slame primeša. Boljše je, da živina malo postrada in je lačna, kakor pa da se prenažje. Ko se je pa kako živinčce po zeleni klaji napihnilo, se mu mora od četrta do četrta ure po 15—30 gramov, t. j. za dobro žlico salmijakovca na pol litru vode dati. Skrben kmetovavec ima vedno salmijakovce pri hiši, da je pomoč, ko potreba pride, brž pri rokah.

Dobro je tudi boleno živino z mrzlo vodo polijati, jo sem ter tje goniti, jej z rokami lamp pregnjetavati in s slamnatim rušeljnom po celem životu prav dobro tretji. Če se je pa živina prenažedla, t. j. če je preveč krme v se vzela, potem ni druge pomoči, ko trokar, t. j. poseben za take primerleje napravljen nož. Pravi kraj, kder se mora

živini v lamp vbosti, da se jej presilna sapa, ki jo prav za prav napihuje, izpusti, je sredina leve lakotnice, t. j. najvišje mesto za roko široko od kvočne kosti. Če ni trokarja, se za silo vzame tudi oster bolj šilast nož, s katerim se bolni živini na imenovanem mestu v meri proti parkljem na desni sprednji nogi v lamp pahne. Rana se kmalu zopet zaceli.

Vsak kmetovavec zlasti v poletnih mesecih naj se z salmijakovcem preskrbi, večji posestniki pa in srenje in kmetijske podružnice naj si tudi omislijo trokarjev in drugih pomočkov. Marsiktero živinčce bi ne zapadlo poginu, ako bi bila v sili prava pomoč brž pri rokah. Seveda izkušen živinozdravnik to vse najbolje opravi, pa v sili, če pomoči druge blizu ni, si mora tudi vsak hišni gospodar pomagati znati.

Pristavek uredništva. Z nožem in s trokarjem ne vé in si tudi ne upa kteribodi ravnati. Tudi salmijak včasih nič ne pomaga. Zato je najboljši pomoček tako zvana goltna cev, ki se živinčetu po goltu v želodec porine; sapa izbuhti in pomagano je. Goltna cev se po nemškem zove: Schlundröhre in se dobi za 5 fl. pri: J. N. Reithofer, Stadt, Herrengasse Nr. 2 in Wien.

Salatne rastline.

M. 6. Cikorija. Ta rastlina razpada v 2 sorti: a) v zelenolistno in b) v pisanolistno.

Cikorija je dveletna, domača prav trdna rastlina, ki po zimi ne zmrzne in katero je dolgoletno obdelovanje požlahtnilo. Seje se seme prve dni marca v globoko prekopano vrtno zemljo in rastline se plejejo in okopavajo, kakor jim gre. Pregoste se morajo izredčiti. One rastline, ktere so v gredi obstale, se puščajo do oktobra. V tem času se korenine popipljejo in v kleti v pesek pokopljejo. Decembra, ko endivija že pohajati začne, se nekoliko teh rastlin v zaboj z prstjo napolnjen posadi in z pokrovom pokrije. Posaditi jih je treba precej gosto. Zaboj se potem postavi na zmerno topli kraj ali v sobi ali pa v stekleni hiši. Korenine začno kmalu korenine poganjati, in v 14 dneh so za salato. V nekterih krajih vzamejo v ta namen sod, ki je okoli in okoli prevrtan. Zgornja podnica se izvzame, na spodnji pa sod stoji. Zdaj se nasuje plast prsti v sod in na njo se položi vrsta korenin, vendar tako, da koreninski vratovi skozi luknje molé. Tako se naklada plast na plast, dokler da je sod poln. Pariški vrtnarji cikorijske korenine v šopke povezujejo in jih v gorki konjski gnoj zagrebajo, dokler dosti dolge liste poženejo. Drugi zopet korenine v topli kleti zagrebajo in imajo tako celo zimo dosti salate. V toplih hlevih se cikorija naj lahkje goji. Ker se ta rastlina, ktere salata je proti koncu zime tako priljubljena, tako lahko vzreja, zasluži kot salatna rastlina dosti več pozornosti in skrbi, kakor se ji je dozdaj skazovalo. Tudi njene korenine se rabijo. V nekterih